

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ РОМАНА МЕДВЕДІВА, СВЯЩЕНИКА З НІЖИНА

ã Медведів А.Р., 2007

У статті В. Ємельянова “Мученики за віру” (Див. *Визвольний шлях*. – 1996. – №10. – С. 1214–1215) оповідається про трагічну участь багатьох священників з міста Ніжина, що на Чернігівщині, у передвоєнні роки. У 1937–1938 роках місцевий відділ НКВС на чолі з Баутіним сфабрикував справу Українського національного центру, справу колишніх есерів, справу молодіжної контрреволюційної організації та інших, у висліді чого було проведено арешти, заслано до таборів і розстріляно близько 5000 ніженців і жителів Ніжинського району. (Див. *Історія Ніжина мовою дат*. – Луцьк, 2004. – С.143).

Тоді ж місцеві чекісти сфальсифікували справу про так звану “контрреволюційну групу церковників у Троїцькому та Василівському храмах” міста Ніжина. В результаті загинули або постраждали від політичних репресій такі священники, як М.М.Фомін, Г.М. Якимович, Г.М. Іваниця, Баженов та інші.

На жаль, у статті чомусь не згадується прізвище о. Романа, священника спочатку православної церкви села Пожня Сумської області, потім Всіхсвятської церкви у Ніжині, а після її закриття – духовного пастиря у православних церквах навколишніх сіл. Тим часом Роман Сисоевич Медведів (Медведев, Медведьов – рос.) безневинно загинув у ті ж роки від “церковного” терору ніжинських чекістів. Варто трохи

докладніше зупинитися на прикрій долі цієї сміливої неординарної людини.

Отець Роман народився в місті Ніжині у 1892 році в родині незаможного міщанина, де було ще троє дітей. У 1910 чи 1911 році він поступив до Житомирської духовної семінарії, яку під час Першої світової війни перевели до міста Купянська під Харковом.

У 1916 році він закінчив семінарію, був висвячений у священники і одержав парафію у селі Пожня, що на Харківщині (тепер Сумська область). До Пожні отець Роман поїхав з дружиною Вірою, з якою він одружився 22 травня 1916 року. Віра була сестрою товариша Романа по семінарії Івана Антоновича Коперляна з села Садова Волинської області. Брат дружини закінчив той самий духовний заклад, що й Роман, працював священником на Правобережній Україні і безслідно зник під час ежовських чисток у передвоєнні роки.

Після закриття церкви в Пожні у 1925 чи 1926 році священник Роман разом з дружиною і двома синами (Олександром і Андрієм) повернувся до Ніжина, де жила його мати, а також сестра Антоніна з чоловіком і трьома дітьми. Він деякий час працював у грецькій

Всіхсвятській церкві, а коли її було зачинено в 1928 році, в церквах навколишніх сіл та містечок (здається Вертіївки, Борзни та ін.). У 1933 або 1934 році він був заарештований, але невдовзі був звільнений з тюрми міста Чернігова. Дружина Романа з трьома дітьми через відсутність засобів існування у 1935 році поїхала шукати роботу до міста Донецька, де влаштувалась на роботу спочатку прибиральницею на шахті, а потім вчителькою в початковій школі (вона закінчила ліцей у м. Кременець на Волині). Роман залишився в Ніжині, хоча працювати йому не було де, бо на цей час більшість церков у цьому місті і довкола нього були закриті.

Роман (справа) з дружиною і братом дружини. Харків

У 1937 р. він був знову заарештований і особливою трійкою УНКВС по Чернігівській області був засуджений до 10 років тюрми за статтею 54-10-11 Кримінального кодексу УРСР, тобто за антирадянську діяльність. Ця діяльність полягала в тому, що він начебто був активним учасником антирадянської групи церковників у м. Ніжині, що він буцімто ідеалізував ворогів народу, тлумачив у контрреволюційному дусі конституцію 1936 року, поширював провокаційні чутки та висловлював настрої поразки (так записано у постанові Чернігівського обласного суду від 15 листопада 1978 року). Через відсутність у діях Романа Медведіва складу злочину він був реабілітований цією ж постановою Чернігівського суду. Дуже шкода, що зазначені пункти обвинувачення були повідомлені сину Р. Медведіва тільки 6 жовтня 2003 року, тобто через 66 років після винесення вироку і через 25 років після прийняття постанови про реабілітацію, про яку цей самий суд проінформував дружину засудженого раніше, а саме: 23 січня 1979 року. Крім того, ні в одному, ні в другому листі Чернігівського обласного суду не було ані слова про те, що сталося із священником Романом після винесення вироку, тобто куди він був висланий відбувати 10 років “так званих виправних робіт”.

Якою була подальша доля о. Романа стало відомо тільки з листа інформаційного центру управління внутрішніх справ Амурської області Російської Федерації від 1 червня 1994 року. Згідно з цим листом, Роман Медведів, вже як в'язень Бамлага НКВС по Далекосхідному краю (ДВК) 31 березня 1938 року був ще раз обвинувачений в тому, що начебто поширював провокаційні “измышления”, обстріхував (“клеветал”) політику радянської влади і був “злостним отказчиком” (цитата з архівно-слідчої справи). За це він був засуджений трійкою НКВС по Далекосхідному краю до вищої міри покарання (“ВМН”), яка була виконана 2 вересня 1938 року.

В листі прокуратури Амурської області від 13 жовтня 2003 року повідомляється, що постанова трійки НКВС від 31 березня 1938 року відмінена як незаконна і справа припинена через відсутність у діях Романа Медведіва складу злочину. По цій справі він реабілітований. При цьому зазначається, що у процесі слідчих дій обвинуваченого навіть не викликали на допит.

Якщо до цього додати, що і в Чернігові справа Р.С. Медведіва розглядалася трійкою НКВС поза судовим порядком, що обвинувачений з матеріалами справи не був ознайомлений і своєї вини не визнав, то стає зрозумілим увесь жах сталінсько-єжовського терору проти служителів релігійного культу у місті Ніжині. За один і той самий злочин (якого ж і не було взагалі) священник Р. Медведів засуджений був двічі: спочатку до 10 років (але цього так званим суддям здалося замало), а потім до страти, тобто до остаточного фізичного знищення. І все це за те, що було тоді названо контрреволюційною, або антирадянською діяльністю. Що під цими словами розумілось, всім добре відомо. В умовах же радянського концтабору, як пише російський письменник В. Шаламов, найменше зауваження в'язня, засудженого за політичною статтею (згідно з Кримінальним кодексом РРСФР це була 58 стаття), про холод у бараці, про неякісні харчі, про жахливі умови праці на 40-градусному морозі без теплого одягу і взуття, легко кваліфікувалось табірним начальством і табірною трійкою НКВС як контрреволюційна діяльність, особливо з подачі табірних донощиків, у ролі яких за пайку хліба виступали, як правило, кримінальні злочинці. Нестача харчів, виснажлива робота на сибірському морозі і знущання обслуговуючого персоналу за 3–4 тижні перетворювали в'язнів у немічних “доходяг”, які вже не мали сили встати з нар і йти на роботу. Якщо це повторювалось три рази, в'язень ставав “злостним отказчиком” і негайно карався на смерть через розстріл. Письменник В. Шаламов сам провів майже 20 років у радянському ГУЛАГу, сам був “доходягою” і табірним страждальцем і тому добре знав тамтешні порядки (Див. *В. Шаламов. Несколько моих жизней. – М., 1996, – С. 254, 271, 291*).

З дружиною і двома синами: Олександром (другий зліва) і Андрієм. Ніжин

Ось таким жахливим і трагічним був шлях ще одного мученика за віру з міста Ніжина. Сподіваємось, що українська православна громада Всіхсвятської церкви у Ніжині, де колись працював о. Роман, не забуде свого духовного пастиря, який мужньо витримав знущання, муки і страхітливі умови перебування у радянському концтаборі, який не зрадив віру Христову у найважчих обставинах і який без вагання віддав за неї своє життя. Згадаймо ж його щирим і добрим словом і віддаймо йому гідне пошанування.

*Андрій Медведів
1 листопада 2005 року*